

Учитель майбутнього

У НАШОМУ світі, який живе в шаленому темпі і постійно змінюється, серед новітніх технологій та викликів місія вчителя залишається незмінною. Він має створювати умови, в яких формується особистість дитини, розвивається її розум та здатність критично мислити, в яких вона засвоїть безліч важливих для життя умінь і прийме найголовніші людські цінності. Вчитель має формувати ЛЮДИНУ.

Освіта – найпотужніша зброя, якою можна змінити світ

ЩОБИ впоратися із цим завданням, вчителеві сьогодні необхідно мати ряд здатностей, без яких ніяк не обійтися в цій роботі.

Серед них – глибока і щира повага до людини та її життя; сміливість бачити правду та відстоювати справедливість; здатність аналізувати обставини, в яких знаходиться як конкретна дитина, так і суспільство в цілому; здатність бути готовим до змін (змінюватися самому та сміливо впливати на інших); мати фокус на результаті (вчитель не може задовольнятися лише процесом); мати розуміння того, що педагогічна робота – це глибоко технологічний процес, який потребує постійного міркування, вибору різноманітних інструментів для позитивного впливу на дитину, а отже, вчителю потрібна креативність.

Чи можливо реальному вчителеві мати увесь цей набір здатностей одночасно? Можливо, бо всі ми знаємо імена багатьох великих педагогів минулого і чуємо про вчителів-майстрів, які і зараз успішно працюють у різних кутках світу.

Саме такий професіонал працює у Полтаві і дає можливість переконалися, що бути прогресивним учителем – реально. Тетяна Григорівна Дмитренко – вчитель-філолог, фахівчиня з інноваційної діяльності, викладачка педагогічної майстерності, творець педагогічної системи Приватного закладу "Полтавський ліцей "ПАРОСТОК". Людина, яка переконана в тому, що освіта – найпотужніша зброя, якою можна змінити світ.

Цього року вона відзначає свій ювілей, і команда "ПАРОСТКА" з глибокою вдячністю та ширим захопленням вітає колегу! Її виняткова людяність та потужний інтелект, щирість і прагнення створювати справедливий і затишний світ для дітей і дорослих, дерзновеність у тому, щоб безупинно покращувати простір навколо себе, зробили можливим створення непересічного явища – унікального освітнього закладу, який вже близько 30 років готує для України прогресивну, успішну та дієву модель.

У житті є тільки те, що ти створюєш сам

ЦЕЙ ВИСЛІВ – життєве кредо Тетяни Григорівни. Прагнути створити розумний і людяний якісний освітній простір для дітей Полтави, у 1994 ро-

✓ Тетяна Григорівна Дмитренко.

ці вона очолила команду, яка заснувала приватну школу Педагогічного центру "Академія" (зараз – ліцей "ПАРОСТОК"). У той час, коли наша країна тільки вибудовувала собі шлях, а освітня система переживала турбулентні періоди, вона з командою молодих вчителів конструювала педагогічну систему освітнього закладу нового зразка – з демократичними цінностями та можливістю для особистісного розвитку кожного учня. Тетяна Григорівна разом із колегами запроваджувала прогресивні освітні практики та технології: неформальну соціальну взаємодію, проектну діяльність, інтегроване навчання, "освіту не за партою" та багато іншого.

Орієнтиром стали найкращі професійні здобутки педагогів-новаторів, а також досвід прогресивних європейських навчальних закладів.

Під її керівництвом, крім забезпечення якісного навчання учнів за державним стандартом, команда "ПАРОСТКА" розбудовувала потужну програму курсів додаткової освіти (українознавство, культурознавство, практичне лідерство, кулінарія, городництво, практикум командної взаємодії тощо).

Так само, власноруч, за розробки Тетяни Григорівни, створювався і простір навколо приміщення школи – клумби-розарії, шкільний город із піднятими грядками, шкільний сад.

У співтворстві з першими випускниками було створено шкільну конституцію, написано пісні, закладено традиції, без яких важко уявити те-

пер простір "ПАРОСТКА". Наприклад, уже понад вісім років поспіль учні та вчителі школи щоп'ятниці збираються на затишну розмову з булочками та какао – разом підбивають підсумки тижня, обговорюють проблемні питання, продумують ідеї для спільних справ. Так виглядає шведська фіка – дружнє кавування по обіді, і це лише одна традиція із безлічі інших, теплих і сутнісних.

За зразком найкращих приватних шкіл Європи було розроблено власний шкільний дрес-код, дизайн зошитів та ручок. Тетяна Григорівна створила ідею і наповнення шкільного організатора – не просто щоденника, а ділового планера, інструмента саморозвитку, мотивації та самоорганізації учнів. За її ініціативою було розроблено ключові принципи взаємодії учнів між собою, вчителів з учнями та педагогів школи з батьками. В їхній основі – взаємоповага, відкритість та продуктивне партнерство.

(Закінчення на 2-й стор.) →

Учитель майбутнього

◀ (Закінчення. Початок на 1-й стор.).

Щоб учні мали можливість реалізуватися у життєтворчості, Тетяна Григорівна інтегрувала в освітній процес інструмент проектної діяльності – можливість для кожного з учнів відповісти за частину життя товариства і створювати для нього певну цінність. Напевно, на момент запровадження цієї технології в українському освітньому просторі ще не існувало поняття "проект" – але учні "ПАРОСТКА" вже активно їх втілювали. Наприклад, міжнародний проект вистава "Щоденник Анни Франк", обласна молодіжна газета "Довгапанчоха", всеукраїнські ініціативи "Передай добро по колу" та "Чорнобрива Україна", щорічні фестивалі мистецтв, соціальне дослідження "Окупація: історія криз долі" та багато інших.

Україна – європейська країна. Як бути, а не лише називатися?

ОДНИМ із ключових пріоритетів в освітній концепції "ПАРОСТКА" є інтеграція в європейський простір через включення учнів у міжнародний культурний контекст. Керівництву Тетяни Григорівни заклад завдячує розбудовою міжнародної взаємодії, проектом "Твоя освіта – цілий світ", численними контактами, що залучають до регіону волонтерів із різних країн світу, сприяючи формуванню позитивного іміджу України та Полтавщини. Досягнення закладу у взаємодії зі шведськими партнерами є такими вагомими, що їх використав як ілюстрацію позитивних взаємин молоді України та Швеції тодішній міністр закордонних справ України Костянтин Грищенко в офіційній промові під час візиту до Стокгольма (2010).

Швеція, Німеччина, Нідерланди, Норвегія, Польща, Данія, Англія, Молдова, Болгарія – ось географія виїзних шкіл та встановлених міжнародних партнерств. Вивчення культур народів Європи, тісне спілкування із закордонними партнерами стали підґрунтям для глибокого пізнання важливих європейських цінностей і практик, їх переосмислення та втілення у житті ліцею.

Тетяна Григорівна створила шкільний календар, в якому відображено усі ключові освітні лінії закладу. Народні свята, визначні події шкільної громади, дні народження видатних людей та Міжнародні дні ООН та ЮНЕСКО. Вона – найпотужніший розробник ідей щодо того, як та чи інша дата може слугувати освітнім цілям. Міжнародний день води, лісів, культурного різноманіття, толерантності, музеїв, спонтанного прояву доброти, біологічного різноманіття, – усі вони дають можливість учням опанувати навички дослідження, аналізу, планування, командної роботи і дієво, а не словом долучатися до вирішення глобальних проблем, з якими стикається світова спільнота.

Саме тому ліцей "ПАРОСТОК" уже багато років бере участь у міжнародному Проекті асоційованих шкіл ЮНЕСКО. Діяльність таких шкіл спрямована на посилення гуманістичних, етичних, культурних та міжнародних аспектів освіти. (Цей проект започатковано у 1953 році, і він має мету забезпечити глибокі знання у галузі прав людини, демократії, міжкультурних зв'язків та захисту довкілля в системі ООН).

Соціальні проекти, ініційовані та розроблені Тетяною Григорівною та здійснені командою ліцею, працюють на втілення 17 Цілей сталого розвитку. Цілі сталого розвитку – концепція, яку було запропоновано Генеральною Асамблеєю ООН для вирішення усіх глобальних проблем, забезпечення прав людини та збереження планетарних ресурсів. Вони мають комплексний та неподільний характер і забезпечують урівноваження трьох вимірів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного.

Завдяки професійному баченню Тетяни Григорівни в роботі ліцею

"ПАРОСТОК" інтегровано практично всі Цілі сталого розвитку.

Зокрема, на цілі "Якісна освіта" та "Гендерна рівність" працює проект "Я – Малала", який присвячено долі пакистанської правозахисниці. Проект запрошує звернути увагу на виняткове значення освіти та кризи її забезпечення.

Проект "Анна Франк: уроки історії", вистава "Щоденник Анни Франк", віртуальна екскурсія "Чи це людина?" працюють на збереження історичної пам'яті про Другу світову війну, злочини нацизму та формування абсолютного світоглядного неприйняття війни як явища.

Цьогорічний проект "Хто є хто? Незламні люди" покликаний поширити історію сучасних героїв – захисників України, надихнути молодь прикладами справжньої людяності та зберегти пам'ять про історію сьогодення. Це співзвучно цілям "Мир та справедливості", "Якісна освіта" і "Партнерство заради сталого розвитку".

Цілі "Відновлена енергія", "Сталий розвиток міст та спільнот", "Відповідальне споживання", "Збереження екосистем" та "Боротьба зі зміною клімату" втілюються через інтегрований освітній курс "Глобальні зміни клімату". Він став частиною шкільної програми учнів ліцею та сприяє розвитку екологічної свідомості, відповідальності за стан планети, набуттю екологічних звичок, участі в екологічних акціях та раціональному споживанню ресурсів.

На втілення цілей "Подолання голоду", "Подолання бідності", "Міцне здоров'я" та "Відповідальне споживання" працюють проекти "Шкільний город", "Шкільний сад", "Мікрогрін", в яких учні відкривають для себе користь місцевих та сезонних продуктів, навчаються їх вирощувати, готувати їжу.

Волонтерська практика та здійснення десятків благодійних акцій є невід'ємною частиною життя ліцею та його освітньої концепції. Волонтерські справи стали стрижнем соціальної активності цього навчального року, адже через повномасштабну війну їхня суспільна необхідність значно зросла. Команді ліцею вдалося зібрати більше 115 000 гривень на потреби захисників України (далекомір, 2 тепловізори, 2 саперних лопат, 18 турнікетів, 4 рації, 2 аптечки та бінокль), надіслати на передову 95 окопних свічок, 60 листівок, 200 "міколайчиків", 365 пасок. Також вдалося зібрати та надіслати 7 посилок з продуктами для цивільних у зоні бойових дій. Крім того, організувати 8 зустрічей для дітей, що вимушено переїхали до Полтави, і системно турбуватися про самотніх людей поважного віку.

Курси "Сучасний світ", "Міжнародне право", "Європейські студії", "Культурне різноманіття", "Основи демократії", "Культурознавство" та "Права людини" сприяють реалізації цілей "Зменшення нерівності", "Якісна освіта", "Гендерна рівність", "Мир та справедливість" і "Партнерство заради сталого розвитку". Ці курси, продумані та розроблені Тетяною Григорівною, формують демократичний світогляд учнів, розвивають соціальний інтелект та навички критичного мислення, підтримують європейські цінності, повагу до верховенства права та толерантності.

Освіта робить нас сильними та вільними

ЯКА кінцева мета усіх розроблених і втілених технологій? Звісно, це освіта, адже лише вона робить нас сильними та вільними. Це – ще одне з ключових переконань Тетяни Григорівни:

"Справжня освіта має бути якомога ближчою до життя, якомога правдивішою – тоді в жодного учня не виникатиме питання "Навіщо мені це вчити?". Якщо на спецкурсі "Учись учитися" учні реально освоюють планування, тайм-менеджмент, тренують базові навчальні вміння, розвивають навички рефлексії, то це стане

ключем до опанування інших предметів. Якщо на уроках математики учні розв'язують не абстрактні задачі про яблука, а вчать розподіляти кошти, обрховувати площу кімнати, уявляти розташування фігур у просторі, то їм буде зрозуміла кінцева мета тренування в обрахунках. Якщо на уроках мови вони вчать ділитися думками, писати різні види текстів – від постів та коментарів до есе, то це формуватиме повагу до мови та інформистанця її як прогресивного інструмента. Якщо у своїх проектах вони вирішують реальні проблеми: як виростити овочі, як зібрати кошти для ЗСУ, як зекономити папір та інші ресурси, як організувати турботу про літніх людей – тоді не потрібно додатково надихати їх, мотивація лежить на поверхні. Школа – не місце, яке готує до життя, і не імітація реальності. Школа і є життя, а якісна освіта, яку вона надає, – можливість сміливо та впевнено діяти тут і зараз, не чекаючи далекого майбутнього.

Саме така впевненість у силі освіти та її винятковому значенні для суспільства і дає можливість Тетяні Григорівні та сформованій нею команді професіоналів долати будь-які виклики, що змушують змінюватися та розвиватися. Ні пандемія коронавірусу, ні війна з тривогами та блек-аутами не змінили найголовнішого – переконаності у цінності якісної освіти, яка має бути для життя.

Учні ліцею організовують волонтерські акції, збирають кошти для підтримки військових, піклуються про людей на території бойових дій, представляють студентам історії незламних героїв, втілюють українські народні традиції, запрошують школярів міста на рольову гру "Модель ООН"... І все це стає можливим завдяки глибокому переконанню Тетяни Григорівни, що якісна освіта виховує активного громадянина й гідну особистість і неодмінно відображається у виборі та вчинках людини.

Випускники "ПАРОСТКА" успішно навчаються в європейських університетах, запускають молодіжні проекти, об'єднують прогресивні команди, втілюють волонтерські ініціативи, розбудовують Україну та світ завдяки потужному досвіду, отриманому під час навчання, і завдяки тому, що такий досвід шкільного життя справді зробив їх сильними та вільними.

"Найкращий спосіб передбачити майбутнє – створити його"

(Авраам Лінкольн).

І ЗА всі роки педагогічної діяльності Тетяни Григорівни це вдалося.

Цього року, коли вона відзначає ювілей, можемо з упевненістю стверджувати, що Тетяна Григорівна Дмитренко змогла передбачити, розбудувати, створити майбутнє – і показати учням та колегам, як його можна конструювати.

Технології, які з самого початку були основою роботи ліцею, зараз активно інтегруються в моделі Нової української школи. Гнучкість та готовність до змін, які були однією з освітніх цілей при створенні школи, визначили ключовими передумовами особистісного та професійного успіху.

Потужний спектр соціальних курсів, який є невід'ємною частиною життя "ПАРОСТКА", починає входити у варіанти державних програм. Навички командної взаємодії, soft skills, які постійно тренують у шкільному товаристві, зараз визнають абсолютно необхідними компетентностями сучасної людини. Проектна діяльність, в яку включено кожного й кожному з учнів ліцею, стає однією з провідних технологій в освіті.

Вміння бачити цілісну картину світу та вектор руху, сміливість робити перші кроки, переконаність у необхідності прогресивних змін і глибока любов до життя – це ті риси Тетяни Григорівни, які роблять її творцем сьогодення і майбутнього.

Команда ліцею "ПАРОСТОК".